
Pasientsikkerhet – alltid første punkt på agendaen!

AKTUELT I FORENINGEN

MARIT HERMANSEN

marit.hermansen@legeforeningen.no

President

Pasientsikkerhetsarbeid er god ledelse i praksis.

Sikkerhet først, tenker vi. Men så skjer det feil likevel. I avisene har vi lest om fortvilte pårørende som ikke kan forstå at avdelingen ikke hadde endret rutinene. Feilen hadde vært gjort tidligere, ved et annet sykehus – men det var ikke blitt fanget opp. Vi har lest om helsepersonell som rapporterer og rapporterer, men som ikke blir hørt. Gode læringsnotater som ikke kommer til nytte i en tjeneste på strekk.

Pasientsikkerhetsprogrammet har gått sin gang, men antallet pasientskader er stabilt siden 2012. Det ser ikke ut til at helsetjenesten evner å lære av sine feil.

Nå er programmet nedlagt og blikket skal rettes mot forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgssektoren, som kom i 2017. Forskriften peker på linjeledelsens ansvar for pasientsikkerhetsarbeidet. Helsedirektoratet har i vinter utarbeidet en nasjonal handlingsplan for å legge til rette for at kravene i forskriften kan etterleves. Målgruppene for handlingsplanen er virksomhetsledere i helse- og omsorgstjenesten.

Riksrevisjonen påpekte i høst at styrene i helseforetakene ikke evner å bruke informasjonen de får om kvalitet og pasientsikkerhet på en god og systematisk måte. Hva kan gjøres bedre? I ledermøter og styremøter bør pasientsikkerhetsarbeidet være første punkt på agendaen. Øverste ledelse må vise vei og prioritere pasientsikkerhetsarbeidet i daglig drift. Det gjelder fra øverste ansvarlige statsråd og hele veien videre fra RHF-direktører og utover. Styrene må følge opp og påse at arbeidet prioriteres. Ansattes kompetanse må brukes og etterspørres. Kunnskap om hvor feil skjer må sikre organisatorisk læring. Og alt må skje i åpenhet. Resultater må ikke tildekkes eller omskrives – selv om det kan være ubehagelig. God pasientsikkerhet skal ikke være salderingspunktet i en travel hverdag. Meldeordningen har også vist oss at helsepersonell får en aktiv og god meldekultur, hvis det er trygghet for at avviksmelding ikke medfører sanksjoner.

Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten (UKOM) tidligere omtalt som helsetjenestens havarikommisjon, er ny på arenaen. De starter sitt arbeid 1. mai, og Legeforeningen hadde et spennende møte med ledelsen i vinter. UKOMs leder tegnet et tillitsvekkende bilde av en organisasjon som så betydningen av læring, ivaretagelse, og refleksjon som metode. Kunnskap skal føre til positive endringer, refleksjon og spørsmål vektlegges framfor svar og anbefalinger. Det er knyttet store forventninger til kommisjonens arbeid fra ulike hold. Feil i helsetjenesten kan ramme mange og hardt, og det er svært viktig at de som trår inn i dette evner å se det sammensatte og komplekse bildet. Legeforeningen ønsker å bidra til at UKOM lykkes i sitt arbeid.

Pasientsikkerhetsarbeid er god ledelse i praksis. Stedlig ledelse og makt og myndighet til de pasientnære lederne vil skape rom og mulighet for å lykkes med handlingsplanens visjon: Trygg og sikker helse- og omsorgstjeneste, uten skade, for hver pasient og bruker, alltid og overalt.

Publisert: 8. april 2019. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 8. september 2026.